

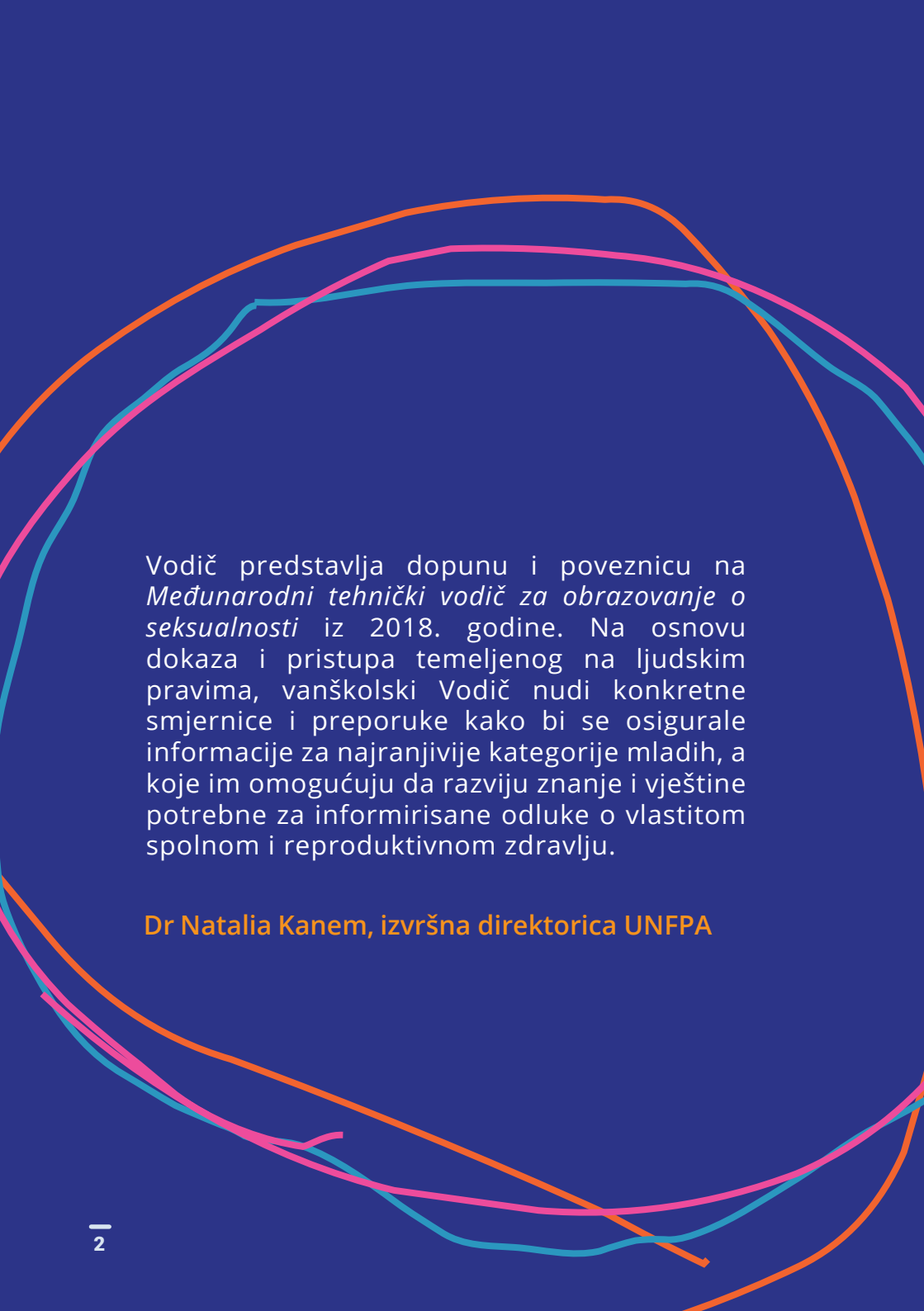
MEĐUNARODNI TEHNIČKI I PROGRAMSKI VODIČ ZA VANŠKOLSKO SVEOBUHVAATNO OBRAZOVANJE O SEKSUALNOSTI

Osiguravanje prava i izbora za sve od 1969.

Pristup utemeljen na dokazima
za neformalne vanškolske programe

Vodič predstavlja dopunu i poveznicu na *Međunarodni tehnički vodič za obrazovanje o seksualnosti* iz 2018. godine. Na osnovu dokaza i pristupa temeljenog na ljudskim pravima, vanškolski Vodič nudi konkretne smjernice i preporuke kako bi se osigurale informacije za najranjivije kategorije mladih, a koje im omogućuju da razviju znanje i vještine potrebne za informirane odluke o vlastitom spolnom i reproduktivnom zdravlju.

Dr Natalia Kanem, izvršna direktorica UNFPA

ZAŠTO JE VODIČ IZRAĐEN?

Sveobuhvatno obrazovanje o seksualnosti (SOS) je ključno kako bi se osiguralo da mladi imaju znanje i vještine potrebne za donošenje utemeljenih odluka o vlastitom spolnom i reproduktivnom zdravlju i životu. Pružanje sveobuhvatnog obrazovanja o seksualnosti kao dijela sveobuhvatnog paketa obrazovanja o spolnom i reproduktivnom zdravlju i pravima ključno je za Program djelovanja Međunarodne konferencije o stanovništvu i razvoju (ICPD) i obaveze preuzete na 25. godišnjici ICPD-a. Ključno je i za ostvarenje Agende za održivi razvoj do 2030. kako bi se došlo do onih koji su najzapostavljeniji te postigla rodna ravnopravnost.

Nažalost, više od 263 milijarde mladih školskog uzrasta ne pohađa školu, a mnogi drugi ne mogu pristupiti kvalitetnom sveobuhvatnom obrazovanju o seksualnosti u školama. Postoji hitna potreba za ispunjavanjem potreba za sveobuhvatnim obrazovanjem o seksualnosti najmarginaliziranijih mladih, koji su najviše izloženi riziku od nasilja, stigmatizacije i diskriminacije te negativnih zdravstvenih ishoda.

KOJA JE SVRHA VODIČA?

Vodič je izrađen u saradnji Populacijskog fonda Ujedinjenih nacija (UNFPA) sa partnerima iz Svjetske zdravstvene organizacije (WHO), Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu (UNESCO), Dječijeg fonda Ujedinjenih nacija (UNICEF) i sekretarijata Zajedničkog programa Ujedinjenih nacija za HIV i AIDS (UNAIDS), kao dopuna Međunarodnom tehničkom vodiču UN-a o obrazovanju o seksualnosti (ITGSE). Nadalje, Vodič nudi detaljne programske smjernice o tome kako izraditi programe sveobuhvatnog obrazovanja o seksualnosti koji su primjereni i sigurni za različite skupine djece i mladih, posebno za one za koje je malo vjerojatno da će biti obuhvaćeni programima sveobuhvatnog obrazovanja o seksualnosti koji se odnose na svu djecu i mlade.

CILJEVI VODIČA:

- Dati jasnu definiciju i pregled vanškolskog sveobuhvatnog obrazovanja o seksualnosti;
- Promovisati razumijevanje potrebe za vanškolskim sveobuhvatnim obrazovanjem o seksualnosti kroz podizanje svijesti o seksualnosti, zdravlju i pravima te problemima koji utječu na djecu i mlade, uključujući posebne skupine djece i mladih kojima se možda neće baviti u školi;
- Pružiti smjernice o tome kako planirati, razvijati i provoditi vanškolske programe sveobuhvatnog obrazovanja o seksualnosti koji zadovoljavaju potrebe specifičnih skupina djece i mladih: nastavni planovi i programi te materijali za podučavanje i učenje koji su utemeljeni na dokazima, kulturno prilagođeni, prilagođeni dobi i razvoju te informisani o traumama.
- Dati preporuke za angažiranje vršnjačkih edukatora, uključivanje roditelja i staratelja i korištenje tehnologije.

ŠTO JE VANŠKOLSKO SVEOBUHVATNO OBRAZOVANJE O SEKSUALNOSTI?

Novi Vodič definira vanškolsko sveobuhvatno obrazovanje o seksualnosti kao obrazovanje koje se učenicima ne predaje u školi kao dio školskog kurikuluma, neovisno o tome je li riječ o redovnoj ili vanrednoj nastavi. Pružanje kvalitetnog vanškolskog obrazovanja o seksualnosti je proces koji se temelji na kurikulumu te se može adekvatno provesti u vanškolskim okruženjima, na primjer u centrima za mlade, izbjegličkim kampovima, domovima zdravlja, pritvorskim jedinicama ili vjerskim institucijama. Ovo obrazovanje slijedi isti cilj kao i sveobuhvatno obrazovanje o seksualnosti koji se realizira u školama jer mu je cilj opremiti djecu i mlade sa znanjem, vještinama, stavovima i vrijednostima koji će im pomoći da zaštite svoje zdravlje, dobrobit i dostojanstvo; da razvijaju društvene i spolne odnose uz međusobno poštovanje; uvažavaju dobrobit drugih na koje utječu njihovi odabiri; te razumiju i osiguraju zaštitu svojih prava tokom cijelog života.

VANŠKOLSKO SVEOBUH VATNO OBRAZOVANJE O SEKSUALNOSTI (SOS) MOŽE:

- Osigurati sveobuhvatno obrazovanje o seksualnosti djeci i mladima u okolnostima gdje ovo obrazovanje nije uključeno u nastavni plan i program u školama;
- Osigurati sveobuhvatno obrazovanje o seksualnosti djeci i mladima koji ne pohađaju nastavu;
- Dopuniti sveobuhvatno obrazovanje o seksualnosti u školama, posebno u okolnostima u kojima ono nije sveobuhvatno ili visokokvalitetno;
- Osigurati da je sveobuhvatno obrazovanje o seksualnosti prilagođeno potrebama specifičnih grupa djece i mladih.

Realizaciju vanškolskog sveobuhvatnog obrazovanja o seksualnosti mogu voditi facilitatori, vršnjački edukatori ili roditelji, uz korištenje odgovarajućih tehnologija

KORISTI SVEOBUH VATNOG OBRAZOVANJA O SEKSUALNOSTI

Šta potvrđuju dokazi?

**UNAPREĐUJE ZNANJE,
STAVOVE I PONAŠANJE
MLADIH U VEZI SA SEKSUALNIM
I REPRODUKTIVNIM ZDRAVLJEM**

**ODGAĐA POČETAK
SEKSUALNIH ODNOSA I
SMANJUJE RIZIČNO PONAŠANJE**

**SMANJUJE BROJ SEKSUALNIH
PARTNERA I UČESTALOST
SEKSUALNIH AKTIVNOSTI**

**POVEĆAVA UPOTREBU
KONDOMA I KONTRACEPCIJSKIH
SREDSTAVA**

**DOPRINOSI RODNOJ
RAVNOPRAVNOSTI,
SAMOUVJERENOSTI
I VLASTITOM IDENTITETU**

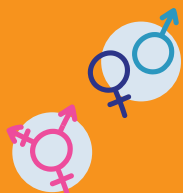
**POBOLJŠAVA KOMUNIKACIJU S
PARTNERIMA O SEKSUALNOSTI,
OSVIJEŠTENOSTI O PRAVIMA
I SAMOUČINKOVITOSTI**

KOME JE VODIČ NAMIJENJEN?

Ovaj Vodič je namijenjen svima koji osmišljavaju ili provode sveobuhvatno obrazovanje o seksualnosti izvan škole, posebno u zemljama niskog i srednjeg dohotka, što uključuje međunarodne i domaće organizacije civilnog društva, organizacije u zajednici, vladina tijela, agencije UN-a, zdravstvena tijela, tijela nadležna za neformalno obrazovanje i tijela za razvoj mladih. Vodič je također namijenjen i svima drugima koji učestvuju u osmišljavanju, provedbi i evaluaciji programa vanškolskog obrazovanja o seksualnosti, posebno onima koji rade sa specifičnim kategorijama mladih obuhvaćenih Vodičem.

KOJE GRUPE MLADIH SU OBUHVAĆENE VODIČEM?

Djevojčice i djevojke;

Dječaci i mladići;

Mlade osobe koje žive sa **invaliditetom**;

Mladi u **humanitarnom okruženju**;

Mladi pripadnici **autohtonih naroda**;

Mlade **lezbijke, homoseksualci i biseksualne** osobe te drugi mladi muškarci koji imaju spolne odnose s muškarcima;

Mlade **transrodne** osobe;

Mlade **interseksualne** osobe;

Mlade osobe koje žive s **HIV-om**;

Mladi koji **koriste droge**;

Mladi koji **prodaju seksualne usluge**;

Mladi u **pritvoru**

KOJA JE STRUKTURA VODIČA?

ODJELJAK 1.

Daje pregled vanškolskog sveobuhvatnog obrazovanja o seksualnosti, uključujući njegovu definiciju, ciljeve i uloge te mogućnosti koje ovo obrazovanje pruža.

ODJELJAK 2.

Predstavlja smjernice za razvoj i provedbu vanškolskog sveobuhvatnog obrazovanja o seksualnosti općenito, kao i za angažiranje vršnjačkih edukatora, uključujući roditelje ili staratelje i korištenje tehnologije.

ODJELJAK 3.

Pružna smjernice za realizaciju vanškolskog SOS-a za specifične kategorije mladih.

Osiguravanje prava i izbora za sve od 1969.

Populacijski fond Ujedinjenih nacija

605 Third Avenue

New York, NY 10158

+1 212 297 5000

www.unfpa.org

Novembar 2020.